

УДК 378.1

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ОСВІТНЬОЇ ПЛАТФОРМИ АССЕНТ – ШЛЯХ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

Владислава ЛЮБАРЕЦЬ

кандидат педагогічних наук, здобувач
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Ключові слова: освіта, електронна освітня платформа, інформаційне освітнє середовище, електронний освітній ресурс.

У статті наголошується на актуальності створення інформаційно-освітнього середовища з нетрадиційними освітніми системами та технологіями і, відповідно, розробки нових шляхів їх здійснення, що докорінно вплине на інноваційний розвиток суспільства в цілому. У публікації подано проект електронної освітньої платформи – Універсальний освітній простір АССЕНТ. Схарактеризовано особливості, функції, принципи побудови електронного освітнього простору, підходи та принципи дидактики. Встановлено інструментарій для створення електронного освітнього ресурсу, який потребує більш ретельного підходу до проектування та поєднання організаційно-педагогічної та методичної складових.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Стрімке піднесення інформаційних технологій зумовлює все більшу взаємозалежність соціально-економічного потенціалу держави і такого загальноприйнятого у світовому співтоваристві показника, як рейтинг розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій. Це підтверджується на прикладі всіх розвинених країн і країн, що розвиваються (Сінгапур, Фінляндія, США, Японія, Ізраїль), де пріоритетний розвиток ІКТ забезпечив їх стабільне економічне зростання. Україна в цьому рейтингу знаходиться майже в аутсайдерах і посідає за показниками Всесвітнього економічного форуму (Networked Readiness Index +2015) 71 місце з 143 [7].

Водночас при аналізі численних агрегатних індексів у вказаному рейтингу розвитку ІКТ у нашій країні простежується чітка їх дивергенція. З одного боку, за рядом даних індексів Україна знаходиться майже в лідерах, а по інших показниках перебуває в самому кінці того чи іншого агрегатного рейтингу. Такий дисонанс в агрегатних показниках загального індексу розвитку ІКТ передбачає наявність у нашій країні ще не освоєного соціально-технічного та ресурсного потенціалу, який у перспективі дозво-

лить забезпечити істотне прискорення економічного підйому в Україні [6].

Із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) зростає планетарна взаємозалежність, яка виявляється практично у всіх аспектах людського буття: економічному, політичному, науковому, культурному і, що важливо, освітньому.

Можливості сучасних інформаційних технологій і комп'ютерних телекомунікацій різко зросли і розширилися з появою глобальної мережі Інтернет та її проникненням у всі сфери діяльності людей.

Водночас виникають суперечності між універсальним і локальним, зростаючою автономією і дивергенцією освіти в різних регіонах і освітніх установах, і так званою уніфікованою відкритою освітою, що використовує нові можливості, пов'язані з глобальною мережею, що стрімко розвивається, Інтернет-сайтами освітньої тематики і зростаючою доступністю інформації, поданою в електронному вигляді.

Розв'язати ці суперечності мусить сучасна освіта, здатна гармонізувати усесвітнє і локальне, універсальне та індивідуальне, традиційне і сучасне. Одним з актуальних завдань є створення інформаційно-освітнього середовища з нетрадиційними освітніми системами і технологіями і відповідно розробка нових шляхів їх здійснення [3; 49–50].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням створення й використання інформаційних освітніх ресурсів присвячені дослідження таких науковців, як В. Биков [1; 2; 3], І. Зазюн [1], Л. Карташова [4], В. Лапінський [4], Н. Нічкало [1], І. Вільш [1], А. Пилипчук [3], М. Шишкіна [3] й ін. Праці цих науковців сприяли накопиченню і систематизації знань, узагальненню досвіду з питань створення, наповнення та використання інформаційно-освітнього простору в навчальному процесі, розробці сучасних методик і технологій використання ІКТ.

Інформатизація освіти (ІО) – це без перебільшення справжня революція в освіті, оскільки функціонування освітньої галузі

спрямоване не просто на формування носія знань, а насамперед творчої особистості, яка вміє застосовувати набуті знання і вміння, працювати з інформаційними ресурсами для успішної діяльності в будь-якій сфері суспільного життя, власне, для інноваційного розвитку суспільства. Застосування (ІКТ) докорінно змінює роль і місце педагога та учня в навчальному процесі, сприяє реалізації індивідуального підходу в навчанні – того, чого ще так бракує. У такій моделі вчитель перестає бути просто «ретранслятором» знань, а є співтворцем сучасних, позбавлених повчальності й проповідництва, технологій навчання. Інформатизація і комп'ютеризація освітньої галузі є одним з найскладніших і найважливіших завдань держави [2].

Тому Міністр освіти і науки Л. Гриневич у своїх виступах наголошує на тому, що «...хотіла б побачити нові стандарти змісту освіти та велику електронну освітню платформу, куди може зайти будь-який вчитель, батько та дитина і знайти там для себе цікаві й сучасні освітні матеріали. Вчителі – з методик викладання, батьки і діти – з допоміжних матеріалів. Без такого об'ємного ресурсу освіта в багатомільйонній країні ще довго буде відірвана від сучасності. Якщо ми зробимо таку платформу – це буде наш реальний результат за п'ять років» [5].

Мета статті полягає в ознайомленні з проектом створення електронної освітньої платформи (АССЕНТ) – Універсального освітнього простору, зорієнтованої на розширення доступу громадян до якісної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі інформатизації освіти стає актуальним здійснення обміну інформаційним освітнім контентом. Використання ІКТ у процесі навчання створює додаткові умови і спричинює появу нових цілей та оновлення змісту освіти, дозволяє забезпечити для кожного учасника навчально-виховного процесу формування і розвиток його власної освітньої траєкторії. Це пов'язано з появою нових, практич-

но необмежених педагогічних можливостей для індивідуалізації і диференціації навчального процесу, для його гнучкої адаптації до індивідуальних особливостей студента. Використання ІКТ змінює характер навчальних комунікацій, посилює процесуальні та мультимедійні можливості засобів навчання, розширює простір інноваційної педагогічної діяльності тощо.

Інформатизація освіти, як зазначає В. Биков, передбачає досягнення таких цілей [1]:

- формування інформаційної культури учнів, що стає нині невід'ємною складовою загальної культури кожного члена суспільства, характерною рисою і необхідною умовою існування інформаційного суспільства в цілому;

- створення нових і додаткових (за рахунок і на основі впровадження ІКТ) умов підвищення якості освіти;

- розвиток нових форм освіти і навчальних технологій, які принципово базуються на ІКТ, реалізація на цій основі концепцій відкритої і дистанційної освіти, підвищення доступності і забезпечення екстериторіальності й інтернаціоналізації освіти;

- удосконалення управління освітою, створення автоматизованих систем управління на всіх організаційних рівнях системи освіти та на рівні різних типів навчальних закладів;

- підвищення рівня координації, ефективності та керованості, забезпечення екстериторіальності та інтернаціоналізації наукових досліджень, що проводяться в системі освіти, широке використання методів, засобів і технологій управління проектами, формування сучасного наукового інструментарію і розширення простору наукового експерименту.

У зв'язку з безперечною актуальністю створення інформаційно-освітнього середовища з нетрадиційними освітніми системами і технологіями спільнотою науковців пропонується діюча модель електронної освітньої платформи – потужного, динамічного, відкритого, гнучкого інноваційного е-механізму для підвищення якості осві-

ти в Україні – **Універсальний освітній простір ACCENT (ACCENT)**.

Даний простір спрямований на досягнення навчальних цілей усіх суб'єктів навчально-виховного процесу; створення електронної бібліотеки з відкритими кодами доступу відкритих електронних освітніх ресурсів (ЕОР); формування особистого поля розвитку педагога у форматі електронного навчального кабінету (е-НК) з інструментальним наповненням, який зрозумілий на підсвідомому рівні; формування мережі електронних середовищ (е-середовищ), об'єднаних в інтегровану інформаційну систему; створення інформаційного поля розвитку та співпраці між освітою та її координаторами; започаткування єдиного електронного центру моніторингу та аналітики навчально-виховного процесу.

Створений товариством науковців електронний ресурс (ЕР) ACCENT є найважливішим компонентом нової освіти і відкриває широкі перспективи щодо підвищення її якості й оновлення технологічного рівня системи освіти. З позиції освітнього процесу ЕР – відкрита педагогічна система, спрямована на формування творчої інтелектуально розвиненої особистості. Ця система являє собою сукупність взаємодіючих підсистем: організаційної, управлінської, педагогічної, соціальної, економічної, правової, методичної та навчальної.

Інформаційне освітнє середовище має свою специфіку, структуру, що знаходиться в постійному розвитку відповідно до запитів учасників освітнього процесу. В зв'язку з цим підкреслюється, що створення і розвиток інформаційного освітнього середовища мають ґрунтуватися на дотриманні загальнодидактичних принципів, а також враховувати педагогічні та психологічні особливості інформаційних комунікацій, педагогічний потенціал засобів інформатизації.

Розроблення моделі електронної освітньої платформи ACCENT ґрунтується на:

- а) принципах дидактики: систематичності, системності, послідовності, доступності, науковості;

б) підходах: особистісно-зорієнтованому, диференційованому та інтегративному;

в) принципах побудови електронного освітнього простору:

- адаптивності – врахування індивідуальних особливостей кожної особи, що навчається, можливість вибору індивідуальної траєкторії навчання;

- керуваності – можливість корегування простору навчання на будь-якому його етапі;

- інтерактивності – спілкування суб'єктів навчально-виховного процесу;

- оптимальності – поєднання індивідуальної та групової роботи; підтримання в роботі стану психологічного комфорту осіб, що навчаються;

- необмеженості змісту навчання тощо.

ACCENT є електронною освітньою платформою [8], яка відкрита для всіх учасників навчально-виховного процесу, де вони можуть не тільки знайти для себе цікаві й сучасні освітні матеріали, а й об'єднатися в спільних інтересах, обмінюватися досвідом та співпрацювати.

Функції цього електронного освітнього ресурсу: інтеграція електронних освітніх ресурсів, їх розподіл за рівнями освіти та компонування в окремі електронні вузли – віртуальні середовища; підтримка очного, заочного й екстернатного навчання; забезпечення організації та проведення дистанційного навчання; забезпечення якісного та оперативного доступу суб'єктів навчально-виховного процесу до навчально-методичних матеріалів; створення умов для обміну професійною освітньою інформацією; неперервне формування середовища електронних ресурсів освітнього призначення; створення умов мотивації до отримання знань осіб, що навчаються; підвищення рівня конкурентоспроможності та мобільності освітян.

ACCENT відрізняється від більшості систем управління навчанням тим, що забезпечує функціонування як єдиної інтегрованої системи: репозиторію електронних освітніх ресурсів (ЕОР) – Web-бібліотеки у формі підручників, посібни-

ків, словників, довідників, презентацій, методичних розробок для підтримки уроків і позакласних заходів тощо; е-середовища навчального закладу, яке забезпечує підтримку основних функцій управління навчально-виховним процесом за умов різних організаційних форм його проведення: класно-урочної, дистанційної, груп проектної діяльності; мережі е-НК; мережі е-середовищ навчальних закладів; електронних засобів для створення і підтримки соціальної мережі освітян, призначеної для їх спілкування й організації роботи над груповими проектами.

Ресурс містить IT-інструментарій для створення ЕОР:

- е-середовища – «адитивного електронного простору» навчально-виховного закладу будь-якого рівня галузі освіти;

- електронного навчального кабінету вчителя – е-НК;

- електронних підручників, посібників, словників, довідників, презентацій, розробок до уроків та тем тощо;

WEB-бібліотеки;

організації та підтримки очного, заочного, екстернатного навчання та організації і проведення дистанційного навчання (у синхронному та асинхронному режимі), зокрема й осіб, що проживають на тимчасово окупованій території України та на тимчасово неконтрольованій території в зоні проведення антитерористичної операції.

Використання електронних освітніх ресурсів вимагає більш ретельного підходу до проектування, який має поєднувати організаційно-педагогічну та методичну складові. Своєю чергою організаційно-педагогічна складова передбачає аналіз усіх тем предмета, який вивчається, та визначення місця і ролі IT. Методична складова полягає в розробленні певної методичної системи застосування IT. Організаторська діяльність передбачає організацію діяльності викладачів і студентів. Зміни в організації діяльності студентів визначаються тим, що застосування електронних освітніх ресурсів дає змогу, за різних форм навчання (колективної, групової, індивідуальної), досягти

високого рівня індивідуалізації навчання, будувати його відповідно до можливостей і здібностей кожного студента [4].

Особливістю цього ресурсу є використання повністю вітчизняного програмного продукту, який не вимагає для свого використання жодних специфічних ресурсів, які належать нерезидентам України (на які можуть поширюватися будь-які права, що обмежують або зможуть у майбутньому обмежувати їх використання).

Користувачеві надаються засоби створення ЕОР та їх бібліотека (репозиторій), до наповнення якої залучаються викладачі ВНЗ і вчителі всієї України, тобто контентом бібліотеки стають як сертифіковані (грифовані у встановленому порядку і розміщені з дотриманням авторських прав) матеріали навчального призначення (підручники, посібники, навчальні моделі й середовища навчання), так і авторські розробки, оцінені й рекомендовані до локального використання експертним середовищем, яке створюється засобами ACCENT з учительської спільноти (за рішеннями методичних об'єднань учителів для локального використання, органів управління освітою – для розробок, використання яких передбачає відповідне погодження).

Ієрархічна структура як самої системи, так і хмарних сховищ даних (центрального як сховища корпоративної хмари системи і локального як сховища корпоративної хмари навчального закладу) повністю забезпечує її функціонування на рівні навчального закладу навіть за відмови центрального сервера або відсутності зв'язку з ним.

Отже, особливості ACCENT такі:

- відносно проста та зрозуміла, відкрита технологія ЕОР;

- WEB-бібліотека може наповнюватися авторами безпосередньо в мережі Інтернет, тобто в режимі реального часу – автор буде спостерігати за результатами своєї роботи і бачити кінцевий результат;

- залучення автентичних авторських ЕОР до WEB-бібліотеки поступово усуне дефіцит навчальних матеріалів, який спостерігається в країні в останні роки;

- е-середовище навчально-виховного закладу призначається для встановлення управлінських, методичних та навчальних зв'язків та використання адміністрацією в організації, контролі та реєстрації проведення занять у синхронному (у режимі реального часу) та асинхронному режимі заочної, екстернатної та дистанційної форм навчання;

- контентом е-середовища навчально-виховного закладу є: е-НК та взаємопов'язані технічні блоки (Розклад, Пошук, Календар, Батьківські збори та ін.);

- контентом е-НК є взаємопов'язані модулі: Навчальна кімната, Поличка матеріалів, Реєстрація учнів, Класна дошка, on-line урок, Розклад занять, Домашнє завдання, Реєстрація батьків, Батьківські збори, Пошук та ін.

- е-середовище навчально-виховного закладу та е-НК за сутністю є адаптивними, відкритими та гнучкими модулями, які можуть бути змінені відповідно до вимог та потреб користувачів.

ACCENT відкриває сучасні можливості для науковців:

- створення власного електронного простору – е-середовища з контентом, який адаптований під потреби власника та специфіку діяльності;

- участь у наповненні електронної бібліотеки;

- опублікування авторських праць для широкого загалу (з можливістю отримання коштів за їх використання іншими особами);

- отримання особистого електронного навчального (наукового, методичного) кабінету – е-НК;

- побудова власного алгоритму діяльності в умовах е-НК;

- створення авторської електронної бази наукових та навчально-методичних матеріалів в е-НК;

- організація та проведення дистанційного навчання (у синхронному та асинхронному режимі) – курсів, консультацій, тренінгів, семінарів тощо, використання електронних засобів з доступним та зрозумілим інтерфейсом.

Висновки. Запропонована діюча модель Універсального освітнього простору

ACCENT – це потужний, динамічний, відкритий, гнучкий інноваційний е-механізм, створений для підвищення якості освіти в Україні за різних організаційних форм у синхронному та асинхронному режимах, перспективу якого вбачаємо в:

- підтримці неперервності навчальної та наукової діяльності незалежно від подій, які цьому заважають (війна, кліматичні катастрофи, епідемії тощо);

- неперервне наповнення WEB-бібліотеки – забезпечення науковими та навчальними засобами із залученням авторських робіт;

- підвищенні ІТ-компетентностей науковців, практично використовуючи ними розроблений інструментарій – навчання в діяльності.

Таким чином, особливості інформаційного середовища висувають певні вимоги в підготовці викладачів і студентів до використання наукомістких освітніх інформаційних технологій. Тому при проектуванні освітнього середовища необхідно розробити технологію підготовки учасників освітнього процесу й організацію навчального процесу в інформаційно-освітньому середовищі ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Биков В. Ю.** Інформатизація загальноосвітньої і професійно-технічної школи України: концептуальні засади і пріоритетні напрями / В. Ю. Биков // Професійна освіта: педагогіка і психологія / за ред. : І. Зазюна, Н. Нічкало, Т. Левовицького, І. Вільш. : україно-польський журнал. – Вид. IV. – Ченстохов : Вид-во Вищої Педагогічної Школи у Ченстохові, 2003. – С. 501–515.

2. **Биков В. Ю.** Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс] / В. Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 1(15). – Режим доступу : <http://www.ime.edu.ua.net/em.html>.

3. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України : монографія / [В. В. Лапінський, А. Ю. Пилипчук, М. П. Шишкіна та ін.]; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова – К. : Педагогічна думка, 2010. – 160 с.

4. **Карташова Л. А.** Електронний освітній ресурс як засіб підтримки навчання інформаційних технологій майбутніх філологів / Л. А. Карташова // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол. ; наук. ред. О. М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2012. – Вип. 12. – С. 421–427.

5. Інтерв'ю Міністра освіти і науки України Лілії Гриневич журналу «Новое время страны», №21 від 10.06.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/usi-novivni/interview/2016/06/21/intervyu-ministra-osviti-i-nauki-ukrayini-lilii-grinevich/>

6. Інформаційні технології як стимул для соціально-економічного розвитку в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gurt.org.ua/articles/29961/>

7. Рейтинг розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій (Networked Readiness Index 2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : (<http://bit.ly/1PORakm>)

8. Універсальний освітній простір [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ac-cent.com/ua/>

REFERENCES

1. **Bykov V. Yu.** Informatization of general academic and technical schools of Ukraine: conceptual framework and priority areas / V. Yu. Bykov // Professional education: pedagogy and psychology / ed. I. Zazyuna, N. Nichkalo T. Levovytskoho, I. Vilsh. : Ukraine-Polish magazine. – Kind. IV. – Czestochowa: IZD Higher Pedagogical School in Czestochowa, 2003. – P. 501-515.

2. **Bykov V. Yu.** Current job informatization of education [Electronic resource] / V. Yu. Bykov // Information technologies and means of teaching. – 2010. – № 1 (15). – Access mode: <http://www.ime.edu.ua.net/em.html>.

3. Means of ICT common information space of education Ukraine: monograph / [V. C. Lapinsky, A. Y. Pilypchuk, M.P. Shishkin et al.] for science. Ed. prof. V. Y. Bykov. Kyiv, Ukraine: Pedahohichna dumka, 2010. – 160 p.

4. **Kartashova L.A.** Electronic educational resources as a means of learning information technology support future linguists / L.A. Kartashova // Problems of modern textbooks: Coll. Science. proc / [ed. count. ; Science. Ed. A. Topuzov]. – K: Pedahohichna dumka, 2012. – Vol. 12. – P. 421–427.

5. Interview of the Minister of Education and Science of Ukraine Lilia Grinevich magazine «New time country», №21 from 10.06.2016 [Electronic resource] – Access mode : <http://mon.gov.ua/usi-novivni/interview/2016/06/21/intervyu-ministra-osviti-i-nauki-ukrayini-lilii-grinevich/>

6. Information technology as a stimulus for social and economic development in Ukraine [Electronic resource] – Access mode : <http://gurt.org.ua/articles/29961/>

7. Rating of development of information and communication technologies (Networked Readiness Index 2015) [Electronic resource] – Access mode : (<http://bit.ly/1PORakm>)

8. Universal education space [Electronic resource] – Access mode : <http://ac-cent.com/ua/>